

Hoogspanning!

Zicht scheppen op onze professionele identiteit
en leiderschapsrollen

Marieke Pillen (m.pillen@kpz.nl)

29 september 2022

research ED

Hogeschool
KPZ

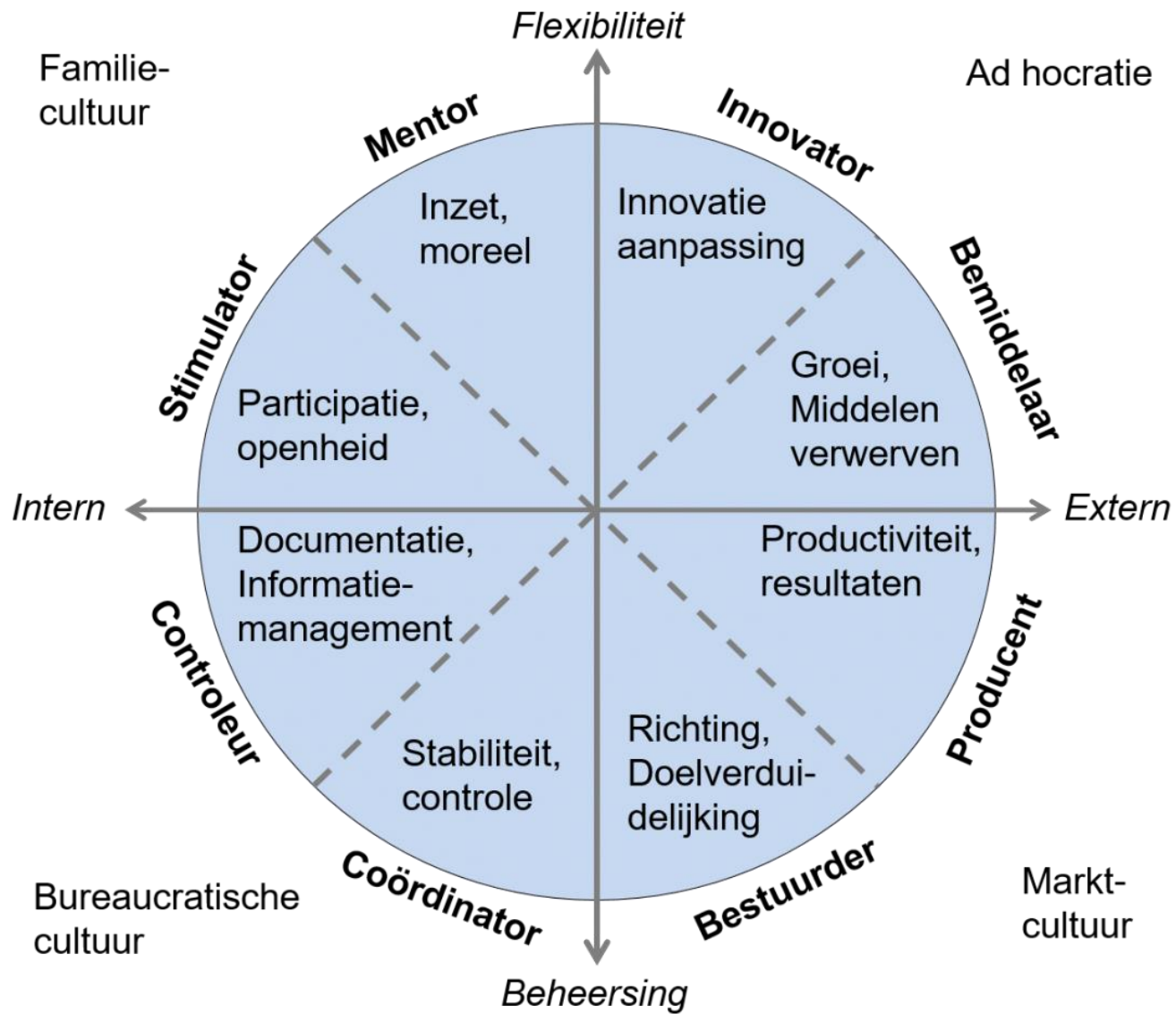

Hoe zie jij jezelf?

Ik zie mezelf ...

1. als innovator
2. als een verbinder
3. als iemand die resultaat levert, productief is
4. als iemand die richting geeft
5. als iemand die goed kan coördineren en organiseren
6. als iemand het overzicht heeft en controle kan uitoefenen
7. als iemand die anderen kan stimuleren
8. als mentor

Quinn, 2008

Doel

Je aanzetten tot nadenken over de vraag: wie ben ik als leider en wie wil ik zijn als leider?

Wat is leiderschap?

Veel verschillende definities van leiderschap vanuit verschillende perspectieven

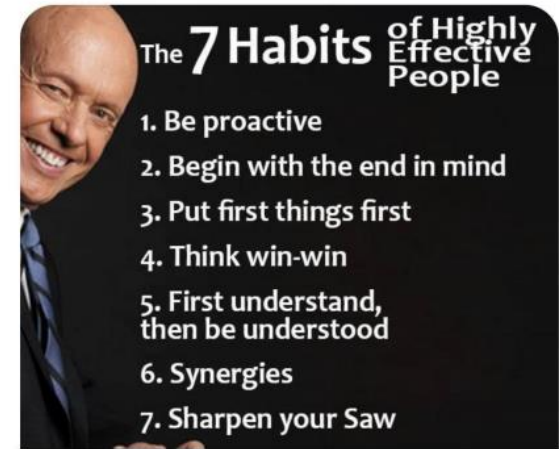
5 grote typen leiderschap

1. Klassiek leiderschap: macht
2. Formeel leiderschap: doelen formuleren en realiseren m.b.v. hiërarchie en aanzien
3. Doelgericht leiderschap: doelen formuleren en volgers meekrijgen
4. Transactioneel leiderschap: ruilrelatie tussen leider en volgers (voor wat hoort wat)
5. Transformationeel leiderschap: anderen motiveren

Verschuiving in perspectief op leiderschap: Leiderschap is dus niet (meer) gebonden aan een formele rol/positie!

Er bestaat ook nog moreel, dialogisch, charismatisch, gedeeld, gespreid, persoonlijk, ... leiderschap

Leiderschap is geen eenmalige ervaring. Het is een doorlopend proces; je houdt voortdurend je koers en je waarden voor ogen en je probeert je leven daarop af te stemmen. (Stephen R. Covey)

Iedereen is een leider als...

Je bereid bent initiatief te nemen

Je bereid bent verantwoordelijkheid te nemen

Leiders zijn nodig om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren

“Elke groep heeft een leider nodig, ook al is het de domste”

We zijn allemaal leiders...

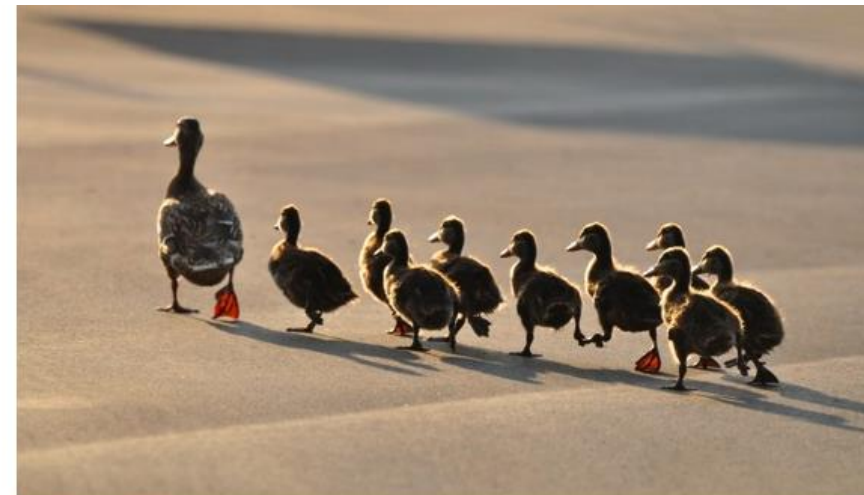
Neem een moment om te bedenken wanneer jij initiatief nam en verantwoordelijkheid nam.

Ga in gesprek met je buur over de vragen:

- Wat maakte dat je initiatief nam? Welke overtuiging zat daar achter?
- Hoe pakte dat uit?
- Voelde je je op dat moment een leider?

3 minuten

Nog even verder in gesprek...

Je bent dus een leider, maar *wie* ben jij als leider?

Ga in gesprek over de vraag: hoe ben je herkenbaar voor een ander als leider? (eigenschappen, gedrag, waarden, ...)

3 minuten

Professionele identiteit

Professionele identiteit is een antwoord op de vragen:

- Wie ben ik als leider (professional, leraar, directeur, IB'er, ...)?
- Wie zou ik willen zijn als professional?
- Het geheel aan opvattingen, kennis, gedragingen en vaardigheden waardoor je voor een ander herkenbaar bent als leider (vgl. Pauw, Van Lint, Jongstra, Gemmink, & Pillen, 2017, p. 20)

Je professionele identiteit wordt niet alleen bepaald door wie jij bent, maar (juist) ook door anderen

Professionele identiteitsontwikkeling

sociaal-psychologisch perspectief

Het integreren van persoonlijke kennis, overtuigingen, en houdingen van professionals aan de ene kant en professionele eisen die gesteld worden door de opleiding en organisaties, alsmede breed geaccepteerde waarden en normen over het onderwijs, aan de andere kant (Beijaard, Meijer & Verloop, 2004)

Proces van zoeken naar overeenstemming/balans tussen de persoonlijke en professionele kant van de professie (Olsen, 2010)

Spanning in je professionele identiteit

Professionele identiteitsontwikkeling: persoonlijke en professionele kant van de professie in balans proberen te brengen

Spanningen tussen wie jij bent (als persoon, als professional) en de eisen die aan jou gesteld worden vanuit het beroep

Spanning in de professionele identiteit = intern conflict

Focus op waarden en opvattingen

Denk eens na over een situatie waarin het spannend werd: waar botsten die persoonlijke en professionele kant van je leiderschap?

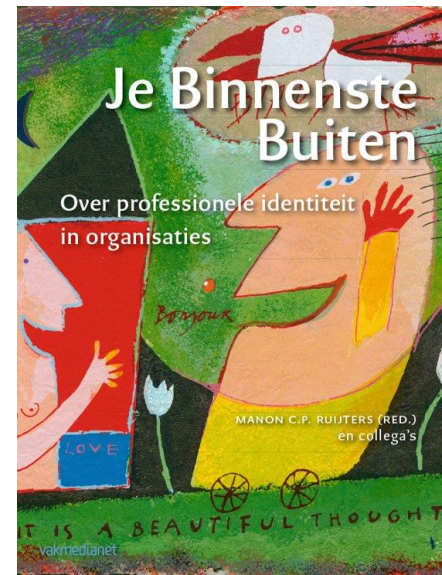
- Om wat voor situatie ging het?
- Wat was het spannende punt/dilemma?
- Hoe handelde je?
- Waarom zo? Welke waarden/opvattingen van jou lagen daar aan ten grondslag?

5 minuten

In het onderwijs...

- Volgen veranderingen elkaar snel op en zijn diepgaand van aard
- Neemt het aantal samenwerkingsrelaties toe
- Moet je blijven leren en ontwikkelen

Dan is het belangrijk...

- te weten wat je basis is
- waar je van bent
- waar je in gelooft
- wat onvervreemdbaar is en jou kleur geeft

Je **professionele identiteit** is die basis. Het geeft *veerkracht* om met veranderingen om te gaan, *herkenbaarheid* in je handelen, een *kompas* voor het eigen leren en ontwikkelen en een *fundament* om met transformaties om te gaan (Ruijters, 2015)

Belang van professionele identiteit

Weten wie je bent als professional helpt...

- Vorm te geven aan je eigen ontwikkeling als professional
- Bij samenwerken
- Verantwoording afleggen over je werk: onderbouwing
- Richting te geven en doelen te stellen (Ruijters, 2015)
- Omgaan met dilemma's en spanningen

Professionele identiteit is dus van belang voor jezelf, de ander (team, collega's) en voor de organisatie, het versterkt je team.

Afsluitend

'It's impossible to imagine a professional [leader] without a professional identity; but it is possible that professionals cannot articulate their professional values and commitments hence cannot purposefully draw on the core of their identity' (Trede, 2012)

Dank voor jullie aandacht

Voor vragen over:

- Professionele identiteit
- Master leiderschap en innovatie Kind en Educatie (MLIKE)

dr. Marieke Pillen – programmaleider professionele identiteit en
director of studies MLIKE

m.pillen@kpz.nl of 06-4235559

Literatuur en verder lezen

Literatuur

Beijaard, D., Meijer, P.C., Verloop, N. (2004). Roconsidering research on teachers' professional identity. *Teaching and Teacher Education*, 20 (2), 107-128.

Pillen, M. T. (2013). *Professional identity tensions of beginning teachers (proefschrift Technische Universiteit Eindhoven)*. Eindhoven: Eindhoven School of Education.

Ruijters, M.C.P. (2015). *Je binnenste buiten. Over professionele identiteit in organisaties*. Deventer: Vakmedianet.

[De vijf definities van leiderschap volgens Jaap Boonstra - Management Impact](#)

Verder lezen/luisteren/doen

Cameron, K.S., & Quinn, R.E. (2011). *Onderzoeken en veranderen van organisatiecultuur*. Amsterdam: Boom.

Kelchtermans, G. (2009). Who am I in how I teach is the message: self-understanding, vulnerability and reflection. *Teachers and teaching*, 15(2), 257-272.

Kelchtermans, G. (2012). *De leraar als (on)eigentijdse professional: reflecties over de "moderne professionaliteit" van leerkrachten*. Den Haag: Onderwijsraad.

Ruijters, M.C.P. (2018). *Queeste naar goed werk. Over krachtige professionals in een lerende organisatie*. Deventer: Vakmedianet.

[De vijf definities van leiderschap volgens Jaap Boonstra - Management Impact](#)

[Microsoft Word - Vragenlijst leiderschapsrollen.doc \(noordhoff.nl\)](#)